

**Příklady domů,
jejichž uživatelé
se nebojí účtů
za vytápění**

Pasivní kancelářská budova společnosti Intoza v Ostravě

Kdo si ve spojení se jménem ostravské čtvrti Hulváky představí kolonii domků pro dělníky z Vítkovických železáren, ten hledí hluboko do minulého století. V současné době jsou Hulváky zajímavé díky úplně jiné stavbě. Právě v této čtvrti totiž vyrostla čtyřpodlažní administrativní budova společnosti Intoza, která vyhovuje požadavkům pro energeticky pasivní standard.

Stavební společnost Intoza se dlouhodobě orientuje na výstavbu budov s nízkými provozními náklady a má zkušenosti s pasivními domy od projektu až po konkrétní výstavbu. Proto se manažeři společnosti rozhodli pro nové reprezentativní sídlo, jež slouží zároveň jako názorná ukázka pasivní administrativní budovy. Je zde umístěno také školicí středisko, které slouží ke zlepšování povědomí o pasivním stavění a překonávání informačních bariér. Názorná ukázka, jak pasivní dům funguje a jak se v něm lidé cítí, má pro účastníky seminářů či školení stejnou hodnotu jako přednáška kvalitního lektora.

V čem je administrativní budova Otazník výjimečná

Popsaný záměr investora se podařilo naplnit. Promyslený projekt a vysoká kvalita provedení stavebních prací zajistily vynikající výsledek - spotřeba energie na vytápění dosahuje 11,5 kWh na metr čtvereční za rok, což pohodlně naplňuje požadavek na pasivní standard.

Projekt pro pasivní standard odpovídá kompaktní tvar budovy, osazení oken nebo důsledná eliminace tepelných mostů. Základy jsou izolovány 26 cm tlustou vrstvou nenasákavé izolace. Na stěny z vápenopískových cihel byla instalována 25 cm tlustá vrstva izolace, pod plochou střechou jsou tři vrstvy izolačního materiálu o celkové tloušťce 50 cm.

Všechna okna jsou vybavena třívrstevnými skly a osazena podle pravidel pro pasivní domy, takže perfektně těsní. Kvůli prevenci přehřívání budovy v létě jsou okna vybavena regulovaným venkovním stíněním. Výměnu vzduchu zajišťuje systém nuceného větrání s rekuperačními jednotkami, ve kterých odváděný vzduch ohřívá čerstvý.

Pro přípravu teplé vody je na budově instalován systém se slunečními kolektory. V mrazivých dnech bez slunečního svitu slouží k vytápění teplovodní systém s tepelným čerpadlem. Reverzní chod tepelného čerpadla pomáhá budovu chladit v letních měsících.

Financování projektu

Celkové investiční náklady projektu výstavby kancelářské budovy Otazník s využitelnou podlahovou plochou 1062 metrů čtverečních dosáhly 32 milionů korun. Jde o komerční projekt zainvestovaný společností Intoza.

Co říkají zaměstnanci

Petra Závadová, která v Otazníku pracuje jako organizační pracovnice školicího střediska, hodnotí prostředí pasivního domu pozitivně:

„Pracuje se tu velice dobře. Oceňuji příjemné prostředí i velmi dobrý vzduch, a to i ve vedrech. Každý, kdo sem vejde, říká, že je tu příjemně. Při pohledu na filtry, které občas měníme, každý vidí, že i uvnitř budov dýcháme nečistoty, což si málokdo uvědomí.“

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

Údolní 33, 602 00 Brno,
info@hnutiduha.cz,
www.hnutiduha.cz

Infolist vznikl za finanční podpory programu Intelligent Energy Europe Evropské unie, European Climate Foundation a DBU. Za jeho obsah zodpovídá Hnutí DUHA a v žádném případě nevyjadřuje stanovisko donorů.

Pasivní čtvrť v Koberovech

Obec Koberovy se nachází v Českém ráji nedaleko Malé Skály. Z pohledu podílu pasivních domů na celkové zástavbě Koberovy vedou českou tabulku. Od roku 2007 je zde obýváno dvanáct pasivních rodinných domů. Při jejich návrhu bylo třeba respektovat pravidla pro výstavbu v Chráněné krajinné oblasti Český ráj. Proto mají všechny domy klasickou sedlovou střechu a limitován je rovněž rozsah zasklených ploch. Také rozmístění domů neodpovídá zvyklostem satelitních městeček, ale respektuje tradici. Domy dobře zapadají do vesnice také díky využití dřevěných obkladů.

Každý z nich má zastavěnou plochu 92 metrů čtverečních, nejde tedy o žádné velkolepé haciendy. Plocha místností v přízemí a v podkroví činí 132 metrů čtverečních.

Další pasivní dům v Koberovech slouží jako školicí středisko firmy Atrea, která je autorem konceptu a dodavatelem celého souboru koberovských pasivních domů.

Čím jsou domy v Koberovech výjimečné

Zatímco na pohled se zmíněné domky od okolí významně neodlišují, z pohledu náročnosti na vytápění představují zcela jinou kategorii. Dřevěná konstrukce obvodových stěn, jejichž tloušťka je 40 cm, byla vyplněna tepelnou izolací z minerální vlny, podobně byla odizolována i střecha. Izolaci od interiéru důsledně odděluje parotěsná zábrana, aby nedocházelo ke kondenzaci vlhkosti v minerální vlně. Podlaha je izolována 20 centimetrů tlustými polystyrenovými deskami.

Dřevěná okna s izolačními trojitými skly jsou instalována podle pravidel výstavby pasivních domů, aby perfektně těsnila. Jejich osazení do dřevěné konstrukce bylo provedeno s využitím speciálních rohových výztuh.

Systém vytápění je v domech propojen s ohřevem vody a rekuperační jednotkou pro výměnu vzduchu. Krbová kamna na kusové dřevo přes výměník ohřívají i vodu v zásobníku, do kterého je zapojen i solární systém. Teplá voda ze zásobníku je využívána jednak přímo k mytí a sprchování, ale je zavedena také do pračky, myčky nádobí a teplovodního registru větrací jednotky.

Díky dostatečně tlusté izolaci, kvalitním oknům a řízenému větrání dosahují koberovské domy pasivního standardu.

Cena koberovských domů

Cena stavby „na klíč“ se pro pasivní domy v Koberovech vešla do 3 milionů korun. Měrné investiční náklady nepřesáhly 20 000 korun na metr čtvereční, což odpovídá nákladům běžné výstavby v ČR.

Co říkají majitelé

Jeden z pasivních domů v Koberovech koupila rodina Drbalových, která si svoji volbu chválí:

„V domě bydlíme už od roku 2007, kdy u nás byly pasivní domy velkou neznámou. Dnes už si však nedokážeme představit jiné bydlení. Máme tu dostatek prostoru a světla a po celý rok příjemnou teplotu a čerstvý vzduch. Ten je navíc ve vzduchotechnické jednotce filtrován, a proto je uvnitř mnohem méně prachu. V létě vzduchotechniku vypínáme a větráme klasicky okny, hodně také využíváme přímý vstup na zahradu. Díky velmi nízké spotřebě nás netrápí zvyšování cen energií. Kompletní náklady na provoz domu včetně vytápění, ohřevu teplé vody a veškerých spotřebičů nepřesahují 20 tisíc korun za rok.“

Infolist vznikl za finanční podpory programu Intelligent Energy Europe Evropské unie, European Climate Foundation a DBU. Za jeho obsah zodpovídá Hnutí DUHA a v žádném případě nevyjadřuje stanovisko donorů.

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A · Údolní 33, 602 00 Brno
T · 545 214 431
E · info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhábat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíce lidí, jako jste vy.

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

Úsporné panelové domy na sídlišti Brno - Nový Lískovec

Nový Lískovec je na pohled typickou čtvrtí na okraji velkého města, ve které v sedmdesátých až devadesátých letech vyrostlo nové sídliště. V panelových domech, kde bylo postaveno 3 500 bytů, žije 95 % obyvatel z celkových 13 000 obyvatel městské čtvrti. Dvě základní a tři mateřské školy byly postaveny stejně jako na desítkách podobných sídlišt. Výjimečným ovšem toto sídliště činí ambiciózní projekt energetické renovace. Lépe zrekonstruované panelové domy v České republice zatím nenajdete.

Co se v Novém Lískovci podařilo

V roce 1998 přišla zastupitelka Jana Drápalová s iniciativou, jejímž cílem byla energetická renovace panelových domů. Sama se postavila do čela výboru, který dostal celý projekt na starost.

Díky spolupráci s odborníky z univerzit a neziskových organizací vznikl projekt, který dosud nemá na českých sídlištích konkurenci. Na jeho realizaci a vyhodnocení pracovala Jana Drápalová již z pozice starostky Nového Lískovce.

Mezi lety 2001 a 2006 byla provedena první fáze a zatepleno celkem 384 bytů v osmipatrových panelových domech dostavěných v první polovině sedmdesátých let. Po dlouhých jednáních ohledně tloušťky izolace obvodových stěn se podařilo vyjednat kompromisních 16 cm (v době stavby nejlepší nabídka na českém trhu). Tím se povedlo snížit spotřebu na 40 kWh/m² za rok, tedy na úroveň nízkoenergetického standardu. Střechy byly izolovány 30 cm tlustou vrstvou polystyrenu, stropy sklepa šesticentimetrovou vrstvou minerální vaty. V některých domech byla využita novinka, která dodnes zůstává v panelových domech ojedinělým řešením: centrálně řízené větrání s rekuperací (tedy ohřevem čerstvého vzduchu pomocí odváděného). Jinde byla zvolena technologie menších ventilátorů s přívodem vzduchu mikroventilací v oknech.

Spotřeba bytů byla monitorována před i po rekonstrukci, dosažený výsledek hovoří sám za sebe: průměrnou roční spotřebu na vytápění bytu se podařilo srazit z 42 GJ na 13 GJ. Vzhledem k tomu, že od prvních rekonstrukcí uběhlo již deset let, nelze snížení spotřeby vysvětlit mírnou zimou (v teplých letech klesne spotřeba i na 11 GJ, v chladných je naopak vyšší).

V druhé etapě, která proběhla v letech 2009 a 2010, se podařilo zrekonstruovat a zateplit 672 bytů v novějších panelácích. Díky pokroku ve vývoji technologie kotvení izolace bylo možno využít větší tloušťku - 20 cm. V některých domech byla nasazena okna s trojitými skly. Měrná spotřeba tepla díky tomu klesla na 30 kWh/m² za rok. V prvním roce po rekonstrukci došlo ke snížení spotřeby na vytápění jednoho bytu z původních 25 GJ na 8 GJ za rok.

Po ukončení druhé etapy jsou zatepleny všechny obecní byty v Novém Lískovci. Zároveň byla provedena energetická renovace Základní školy Kamínky (s úsporou 2100 GJ za rok) a Mateřské školy Čtvrtě (s úsporou 350 GJ za rok). Obě budovy vyhovují nízkoenergetickému standardu.

Kdo zateplení zaplatil

Obě etapy regenerace panelových domů si vyžádaly investice přesahující 270 milionů korun, náklady na renovaci činily od 370 do 550 tisíc Kč na jeden byt. V bytech ovšem byla také kompletně měněna bytová jádra, samotná energetická renovace přišla na 150–220 tisíc korun na bytovou jednotku. Vedle dotací z Fondu bytové výstavby města Brna a investic vlastních prostředků městské části Nový Lískovec bylo nutné pokrýt část investice (130 milionů korun) komerčním úvěrem s využitím dotace na splácení úroků z programu Panel.

Základní myšlenkou celého projektu je ovšem financování pomocí prostředků ušetřených v platbách za teplo. V prvním roce po rekonstrukci ušetřila průměrná domácnost v platbě za teplo 7,5 tisíc korun, což by znamenalo prostou návratnost investice zhruba 26 let. Ovšem mezi lety 2002 a 2010 vzrostla cena tepla z 270 na 605 Kč/GJ. V roce 2011 tak průměrná domácnost ušetřila díky zateplení 20 tisíc korun. Při současné ceně tepla se prostá návratnost investice snížila na 10 let.

Nájemníci se podílejí na splácení investičního úvěru platbami nájemného. Výše nájemného v regenerovaných domech ovšem nedosahuje maximální úrovně dané zákonem (v současnosti činí 55,23 Kč/m² za měsíc).

Co říkají místní lidé a nájemníci

Nájemníci plán renovací panelových domů přijali vesměs pozitivně a jakmile rekonstrukce pokračovala, hlásili se další, že chtějí domy také zateplít.

Paní starostka Jana Drápalová k tomu dodává:

„Přesvědčovat lidi nebylo potřeba, byli hned pro. Lidé z prvních dvou domů přišli sami, že to chtějí opravit, a byli pak v pracovních skupinách. Ostatní, když to viděli, tak to chtěli také. Nejtěžší bylo přesvědčit architekty, aby to naprojektovali tak, jak jsme požadovali. Naráželi jsme na zkostnatělost projektantů, kteří neuměli nízkoenergetické stavení a přesvědčovali nás, že to, co chceme, je nesmysl. To byla úplně největší překážka.“

Ohledně shánění peněz pak dodává: „Bylo to těžké i nebylo. Zastupitelstvo muselo přistoupit na to, že se obec zadluží. Pak už to bylo jednoduché, protože se tehdy otevřel program Panel.“

„Lidé se obávali, že budou platit víc na nájmu, ale tehdy byly nájmy zmrazeny zákonem a nešlo je zvýšit. Byli tak chráněni zákonem a my jsme se zavázali, že když se zase uvolní, tak že jim nájem zvedneme maximálně o částku, kterou ušetří na teple. Slíbili jsme, že budeme hlídat, aby se

celkové platby nezvedly. Říkali jsme tomu nulová varianta. A to se povedlo.“

Dnes lidé díky kvalitě provedení často hodnotí výsledek renovace jako srovnatelný s úplně novým bydlením. K dosažení optimálních úspor byla nezbytná spolupráce nájemníků, kteří byli proškoleni, jak je potřeba změnit běžné zvyklosti (větrání, regulace topných těles, sledování teploty a vlhkosti).

Paní Krejčí, obyvatelka třináctipodlažního panelového domu na Koniklecové 8, říká:

„Když nám zateplili dům a vyměnili okna, tak jsme hodně ušetřili. Neřeknu vám přesně kolik, ale hodně. My třeba v bytě vůbec nemusíme topit. Vytápíme celý byt koupelnou, tlustými stoupačkami. Nemusíme mít zapnuté topení v pokojích, protože ty to stačí vytopit. Tři roky to tak máme a hodně jsme ušetřili.“

Paní Steklá se dvěma malými dětmi (cca 2 a 3 roky), obyvatelka devítipodlažního panelového domu, říká:

„Nová okna už máme dlouho, tak deset let. Byli jsme první v tomto paneláku, co jsme si to nechali dělat. A rozhodně to zateplení vnímám pozitivně. Protože ono nejde ani tak o zimu, samozřejmě úspory nějaké jsou, ale hlavně v létě to je cítit. Když bylo vedro, tak se tady vůbec nedalo večer spát, kdežto teď se dům tolik nepřehřívá a léto se dá strávit docela příjemně. Bez zateplení to bylo příšerné. Měli jsme otevřená okna na balkón, jedny máme na sever, druhé na jih, takže byl průvan, a stejně se vzduch nehnul. Za energie nám vždycky něco vrací, ale přesná čísla nevím. My máme docela „studený odchov“, moc netopíme. Hlavně se snažíme nepřetápět.“

Paní Pokorná, obyvatelka devítipodlažního panelového domu, říká:

„Pokud máte okna vyměněná, tak zateplení je určitě dobré, protože strašně ušetří. A zvláště my - jsme v pátém patře a máme sousedy z obou stran. Třeba v ložnici a v pokoji vůbec netopíme, tam topí stoupačky. Většinou když vařím, tak to stahuju i v kuchyni. Jen když jsme pryč a jsou pozavíraná okna, tak mi přijde, že to není moc prodyšné, že to nevětrá, v bytě je takový puch.“

Takže na teple ušetříme hodně. Pořád ještě mám přeplatky za teplo, letos to bylo asi 3 500 korun. Co jsem se nastěhovala, tak pět let platím stejně.“

Údolní 33, 602 00 Brno,
info@hnutiduha.cz,
www.hnutiduha.cz

Infolist vznikl za finanční podpory programu Intelligent Energy Europe Evropské unie, European Climate Foundation a DBU. Za jeho obsah zodpovídá Hnutí DUHA a v žádném případě nevyjadřuje stanovisko donorů.

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

Zateplená mateřská školka v Pitíně (okres Uher- ské Hradiště)

Pitín leží na západním úpatí Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty, v údolí říčky Olšavy nedaleko slovenských hranic. Obec s necelou tisícovkou obyvatel se potýká se zhoršujícími se pracovními příležitostmi. Přesto se daří udržet v ní i mladé lidi.

Zastupitelstvo řešilo problém s dožívajícím topným systémem v obecní mateřské škole. Zároveň se snažilo snižovat náklady na provoz obecních budov. Inspirací jim byla sousední obec Hostětín, příkladná vesnice využívající řadu ekologických technologií.

Vznikl tak záměr rekonstrukce a tepelné izolace budovy slaměnými balíky do nízkoenergetického standardu – první takový projekt v České republice.

Co se v Pitíně podařilo

V roce 2008 navštívila ředitelka mateřské školy v Pitíně Dobromila Rozsypáková přednášku o zateplování budov v sousedním Hostětíně. Byla jí nadšena. Spolu s obcí se obrátila na Ekologický institut Veronica a Energetickou agenturou Zlínského kraje. Projekt vytvořil architekt Mojmír Hudec z brněnského ateliéru ELAM.

Mateřská školka z roku 1964 je dvoupodlažní objekt postavený klasickou technologií z pálených cihel s vysokou tepelnou propustností. Budova s roční spotřebou 150 kWh/m² zdaleka neodpovídala energetickým standardům a obec stál její provoz vysoké částky. Experti proto navrhli její rekonstrukci v nízkoenergetickém standardu, tedy do spotřeby 50 kWh/m²/rok s možností budoucího postupu až ke standardu pasivnímu.

Přestavba zahrnovala několik postupných kroků. Nejdříve došlo ke kompletní výměně všech netěsnících a technicky zastaralých dveří a oken za dřevěná se silnostěnnými rámy. Byla použita nejlepší dostupná trojitá skla s argonovou výplní. Polystyrenová izolace šíře 250 mm kolem nich zamezila úniku tepla okenními pilíři.

Následovalo zateplení fasády stlačenými slaměnými balíky o šíři 400 mm, dokonalé ucpání škvír, uzavření difuzní deskou s provětrávací mezerou a závěrečné zakrytí cemento-třískovými deskami širokými 10 mm, ukotvenými na nosném roštu. Slaměné zateplování probíhalo i formou tří denního workshopu pro zájemce z řad odborné i laické veřejnosti.

Co nejdokonalejší izolaci nevyužívaných půdních prostor školky zajistilo položení 400 mm silných slaměných balíků na stávající strop a jejich převrst-

vení 100 mm foukané celulózy. Tyto vrstvy byly poté ještě uzavřeny difuzní fólií.

Současně byla také zrekonstruována elektroinstalace včetně náhrady stávajícího osvětlení za úspornější. Nakoupeny byly rovněž úsporné elektrické spotřebiče. Došlo ke kompletní rekonstrukci kotelny umístěním dvou menších plynových kondenzačních kotlů a k osazení topných těles termostatickými ventily. Rekonstruováno bylo i sociální zázemí školky.

Zásobování školky teplou vodou bylo řešeno pomocí instalace tří nových solárních kolektorů o celkové ploše 6 metrů čtverečních na valbovou střechu školky namísto dožívajících kolektorů vyrobených svépomocí.

Velkou novinkou se stala rekuperace vzduchu v kuchyni, kdy se přicházející vzduch ohřívá od vzduchu odcházejícího a dochází tak ke zpětnému využití tepla. Zbývající prostory školky jsou na umístění rekuperace připraveny pro případné budoucí investice.

Vedení školky myslelo opravdu na vše. Vypsalo proto soutěž o nejlepší architektonický návrh na novou fasádu. V říjnu 2009 tak byla školka na závěr celé akce dvacítkou vysokoškolských studentských výtvarníků oděna do pestrých barev dle vítězného návrhu studenta Jiřího Štasty z Fakulty architektury VUT v Brně. Osmého listopadu 2009 pak mohla být zrekonstruovaná školka slavnostně otevřena.

Po třech letech od rekonstrukce se ukazuje, že požadovanou poloviční úsporu energií se snadno daří dodržovat. Ve školce je navzdory výkyvům počasí stále příjemně – teplota kolísá v rozmezí 20–23 °C. Po realizaci bylo dosaženo spotřeby 35 kWh/m²/rok, což představuje snížení o 76%.

MŠ Pitín	Spotřeba elektrické energie a zemního plynu			Emise tuny CO ₂	Úspora GJ	Úspora v emisích vůči roku 2008 tuny CO ₂	Úspora GJ/tun CO ₂ v procentech vůči roku 2008 %
	m ³	kWh	GJ				
Roky							
2008	14 065,90	147 692,00	531,691	29,538			
2009	7 324,57	76 907,96	276,869	15,382	254,82	14,16	47,93
2010	5 067,00	53 203,50	191,533	10,641	340,16	18,90	63,98
2011	4 770,00	50 323,50	181,165	10,065	350,53	19,47	65,93
2012	4 413,00	46 336,50	166,811	9,267	364,88	20,27	68,63

Kdo zateplení zaplatil

Náklady komplexní rekonstrukce mateřské školky dosáhly celkem 6 558 975 Kč (262 359 €). Finanční krytí rekonstrukce bylo zajištěno jednak grantem Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci projektu „Společně bez hranic“ a jednak v rámci projektu „Přírodní materiály a obnovitelné zdroje pro rozvoj příhraniční oblasti“ z Programu příhraniční spolupráce SR/ČR spoluprací s obcí Šajdíkové Humence. Tyto dotační programy zajistily celých 90% investice, zbývajících 10% investovala obec ze svého rozpočtu.

Co říkají uživatelé a vedení obce a školky...

Ředitelka mateřské školy Dobromila Rozsy-pálková:

„Využitím přírodního materiálu (slámy) ve stavebnictví jsme uskutečnili unikátní projekt v celé České republice. Spolu s Ekologickým centrem Veronica Hostětín jej názorně propagujeme v naší mateřské škole. Proto k nám přijíždějí i zahraniční účastníci školení - například skupina z Francie a Ukrajiny.

Přesvědčili jsme se s odstupem času, že jsme výborně investovali pro naše nejmenší děti a v budoucnosti se to jistě ještě víc zhodnotí. Se současným zvyšováním cen za energie se vyrovnáváme snadněji. Hodně ušetříme na provozu, nemusíme tak zvyšovat školné a nezatěžujeme tolik ani obecní rozpočet. Máme tepelné čidlo, to nám sleduje tu teplotu a řídí celý systém, takže se o něj nemusíme starat. Je to prostě mnohem lepší.“

Infolist vznikl za finanční podpory programu Intelligent Energy Europe Evropské unie, European Climate Foundation a DBU. Za jeho obsah zodpovídá Hnutí DUHA a v žádném případě nevyjadřuje stanovisko donorů.

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A › Údolní 33, 602 00 Brno

T › 545 214 431

E › info@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhýbat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledku bychom nedosáhli bez podpory tisíce lidí, jako jste vy.

Infolist vznikl za finanční podpory programu Intelligent Energy Europe Evropské unie, European Climate Foundation a DBU. Za jeho obsah zodpovídá Hnutí DUHA a v žádném případě nevyjadřuje stanovisko donorů.